Шановний пане Голово,

Ваші Високоповажності,

Разом зі своєю колегою Вріндою Ґровер я представляю Вам усну доповідь про хід розслідувань Незалежної міжнародної комісії щодо України в рамках її п'ятого мандата з 31 березня 2026 року.

Минуло чотири з половиною роки від початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну, а збройний конфлікт не вщухає і продовжує призводити до руйнівних наслідків. За даними Управління Верховного комісара ООН з прав людини, за цей період в Україні загинули майже 17 000 цивільних осіб і понад 54 000 отримали поранення. У період із січня по вересень 2026 року кількість жертв серед цивільного населення внаслідок атак Російської Федерації із застосуванням далекобійної зброї в населених районах зросла на 55% порівняно з аналогічним періодом 2025 року.

За даними російських джерел, зростання кількості нападів українських збройних сил на територію Російської Федерації та окуповані райони, за повідомленнями, призвело до збільшення кількості жертв серед цивільного населення та пошкодження або руйнування цивільних об'єктів. Однак відсутність доступу до місць ударів перешкоджає розслідуванню цих інцидентів.

Також збільшилася кількість жертв серед цивільного населення внаслідок атак безпілотників ближнього радіусу дії поблизу лінії фронту. Російські ЗМІ продовжують публікувати відео та матеріали про навмисні атаки безпілотників на цивільних осіб і навіть вихвалятися ними. Комісія нагадує, що у своїх доповідях 2025 року вона дійшла висновку про систематичні напади російських збройних сил із використанням безпілотників ближнього радіусу дії вздовж правого берега Дніпра, які становлять злочини проти людяності. Ці атаки здійснювалися з метою поширення терору серед цивільного населення, що є порушенням міжнародного гуманітарного права.

Крім того, у зв'язку з наближенням зимового періоду Комісія стурбована негативним впливом на умови життя цивільного населення, спричиненим значними пошкодженнями та руйнуваннями енергетичних об'єктів України внаслідок систематичних хвиль атак з боку російських збройних сил, починаючи з жовтня 2022 року.

Будучи незалежною та неупередженою, Комісія продовжує розслідувати інциденти та порушення по обидва боки лінії фронту. Протягом поточного мандата Комісія приділяла основну увагу наслідкам великомасштабних нападів на енергетичну інфраструктуру для цивільного населення; патріотичному та військовому вихованню, що нав'язується дітям; а також вербуванню іноземців для участі у збройному конфлікті.

Ми висловлюємо подяку всім, хто поділився з нами цінною інформацією, зокрема уряду України, а також організаціям та особам, які постраждали від збройного конфлікту.

Комісія шкодує з приводу того, що Російська Федерація так і не відповіла на 41 повідомлення, надіслане їй з 2022 року, яке містило докладні запитання щодо її розслідувань.

Шановний пане Голово,

Ваші Високоповажності,

Протягом суворої зими 2025–2026 років, коли температура опускалася до 20 градусів морозу, російські збройні сили продовжували завдавати хвиль ударів по критично важливій енергетичній інфраструктурі України. Було пошкоджено або зруйновано додаткові енергоустановки, лінії електропередачі, об'єкти теплопостачання та газові об'єкти. Мільйони цивільних осіб постраждали через тривалі відключення електроенергії, нестачу або повну відсутність опалення протягом кількох тижнів.

Під час бесід із Комісією цивільні мешканці розповідали про те, що температура в їхніх квартирах опускалася до рівня, за якого у багатьох виникали проблеми зі здоров'ям, зокрема психологічні розлади. Українська влада задокументувала випадки смерті та травм, пов'язаних із холодом. Ті, хто мав таку можливість, залишили свої домівки в найхолодніші місяці.

Комісія також стежила за повідомленнями про напади українських збройних сил на об'єкти інфраструктури в Російській Федерації та на підконтрольних Росії територіях України.

Що стосується окупованих територій України, Комісія розслідувала індоктринацію українських дітей через російське патріотичне та військове виховання. З 2022 року Російська Федерація посилює та систематично акцентує увагу на патріотичному вихованні в межах своїх навчальних програм, які згодом поширила на окуповані території. До них було додано та зроблено обов'язковими заняття і програми, присвячені патріотичному вихованню та лекціям про Російську Федерацію, зокрема для дітей віком від трьох років у дошкільних закладах. Українських дітей на окупованих територіях змушують відвідувати школи, де викладається російська навчальна програма, причому в процесі навчання прославляється Російська Федерація. Недотримання цих вимог супроводжується погрозами та примусом.

Модулі практичної військової підготовки, у межах яких дітей навчають поводитися зі зброєю та використовувати її, а також виконувати військові вправи, є частиною обов'язкової навчальної програми для дітей, починаючи з чотирнадцяти років. Російські молодіжні організації, що фінансуються державою і ще більше посилюють патріотичну та ідеологічну індоктринацію і спеціалізовану військову підготовку, розширили свою діяльність на окупованих територіях, зокрема у школах. Вчителі чинять тиск на дітей, щоб ті вступали до таких організацій.

Проходження патріотичної та військової підготовки має фундаментальний вплив на дітей. Для деяких така підготовка є нестерпною, і тому вони вирішили втекти на території, що перебувають під контролем українського уряду, часто наодинці, наражаючись на значні ризики для безпеки та стикаючись із численними труднощами.

Третьою сферою поточних розслідувань Комісії є вербування іноземних громадян для участі у збройному конфлікті. Деякі свідомо та добровільно вступили до лав збройних

сил обох сторін конфлікту. Багатьох інших примусом або обманом змусили вступити до лав російських збройних сил. Комісія поглибила свої розслідування щодо другої групи осіб. Ми зазначаємо, що кілька держав, зокрема члени цієї Ради, поки що не відповіли на наші запитання.

Іноземних громадян із різних країн і континентів залучають на службу до російських збройних сил через мережу агентів і посередників, які діють по всьому світу. Їм обіцяли прибуткову цивільну роботу, надавали квитки та візи, а в російських аеропортах їх зустрічали агенти. Незабаром після прибуття їх змушували підписати контракти з Міністерством оборони Росії. Переважна більшість із них не розуміли російської мови або умов цих контрактів і невдовзі опинилися на передовій в Україні.

Іноземців, які перебували в Російській Федерації з різних причин, зокрема відбували покарання у вигляді позбавлення волі, російська влада примушувала служити в її збройних силах, які воюють в Україні.

Багато новобранців загинули незабаром після прибуття на передову, зникли безвісти, отримали поранення або були захоплені українськими збройними силами. Родичам непросто, коли вони змушені здалеку болісно шукати своїх близьких, часто без належної допомоги. Агентства з найму зазвичай блокують їхні дзвінки.

Оскільки збройний конфлікт не вщухає, Комісія стурбована серйозними фізичними та психологічними наслідками, які тривають, а також руйнуваннями та тяжкими стражданнями, яких зазнають постраждалі та їхні сім'ї. Комісія знову підкреслює важливість судової та позасудової відповідальності, а також багатосторонньої підтримки постраждалих.